

RUIMTE VOOR NEDERLAND, RUIMTE VOOR WATER

De nationale opgaven waar Nederland voor staat, leggen stuk voor stuk een groot beslag op de beperkte ruimte. Een belangrijk deel van deze opgaven valt samen met de agenda van de waterschappen die mede ordenend is voor de inrichting van Nederland. Deze agenda willen wij dan ook graag verbinden met de agenda's van de ruimtelijke ordening voor bijvoorbeeld klimaat en wonen, en andere thema's die de komende jaren spelen.

Onze ruimte is beperkt dus 'alles moet overal'. Nederland is te klein om effecten af te wentelen. En we willen veel; bijvoorbeeld op het gebied van wonen, energieopwekking, recreatie, rust, natuur, landschap en landbouw. Goed waterbeheer loopt door al die opgaven heen. Opgaven kunnen bij elkaar komen maar vragen ook om keuzes te maken. De NOVI moet hiervoor een afwegingskader vormen waarin water enerzijds sturend, en anderzijds verbindend, bij de verschillende opgaven aan bod komt.

Nederland is gevormd door water en menskracht. Water is het geheim van ons succes doordat we het altijd als ordenend principe hebben gebruikt. Zo hebben we door de eeuwen heen ons land zo aangepast dat het bestand is tegen de grillen van het water. Maar dat is niet klaar. Het water lijken we te hebben getemd, en we zien water nu vooral als bondgenoot in het omgaan met nieuwe uitdagingen. Tegelijkertijd verandert het klimaat en neemt de druk op onze leefbaarheid en veiligheid toe door steeds intensiever landgebruik. Door weersextremen die zich intensiever en vaker zullen voordoen ligt een nieuw scenario op de loer: "als de wolken breken". Deze zeer reële dreiging van watercrises door enorme hoosbuien vraagt om nieuwe en integrale oplossingen.

ZIE WATER ALS EEN VOORWAARDE VOOR OMGEVINGSKWALITEIT

Water is onlosmakelijk aan elk leefgebied in Nederland verbonden. Het is er altijd geweest en zal er ook altijd blijven. Water is geen sectoraal belang, maar een voorwaarde voor omgevingskwaliteit. In alle opgaven komt goed waterbeheer voorbij en moet het aan de voorkant worden meegenomen. Water is daarmee verbonden aan de grote transities van klimaatadaptatie, energievoorziening en CO2 reductie, landbouw, circulaire economie en het leefbaar houden van de bebouwde omgeving.

ERKEN DE HOGE URGENTIE VAN DE ROL VAN WATER IN DE OMGEVING

Door klimaatverandering neemt de kans op wateroverlast en langdurige droogte toe. Als we niets doen, kan de schade hierdoor alleen al in de steden oplopen tot zo'n 70 miljard euro in de periode tot 2050. Wateroverlast, hittestress, verdergaande bodemdaling en waterkwaliteitsproblemen zijn toenemende bedreigingen voor maatschappelijk functioneren en omgevingskwaliteit, die niet kunnen worden afgewenteld in ruimte of tijd.

GA UIT VAN EEN LAGENBENADERING

Het ruimtelijke ordeningsprincipe van de lagenbenadering (de occupatielaag, de netwerklaag en de ondergrond) biedt een eerste vanzelfsprekend afwegingskader. Het biedt handvatten om het watersysteem en de ondergrond mee te nemen in ruimtelijke planvorming.

In de NOVI moeten op grond van de wateropgaven (schoon, veilig en voldoende) enkele goed uitlegbare voorwaarden worden gesteld aan de ruimtelijke ontwikkelingen in de bovenliggende lagen. Deze voorwaarden vormen daarmee een vertrekpunt voor een gesprek aan de voorkant van het planvormingsproces waarbij we als gezamenlijke partijen de ruimtelijke beslissingen in samenhang kunnen bekijken.

Niet om op grond van wateropgaven de ruimtelijke ontwikkelingen in deze lagen tegen te houden, maar om ontwikkelingen mogelijk te maken, bijvoorbeeld door compenserende maatregelen, en tegelijkertijd invulling te geven aan de wateropgaven. Het doel is om de functies van de ontwikkelingen (wonen, landbouw, industrie, mobiliteit, recreatie) ook op termijn in stand te kunnen houden.

DE WERKING VAN DE NOVI EN RELATIE MET POVI'S EN GOVI'S

De NOVI is een nationale visie op het gebruik van de ruimte in Nederland en stelt daarmee eisen aan de verdere ontwikkeling van onze ruimte. De visie bindt het rijk en roept met name de regionale partners op om met elkaar invulling te geven aan deze visie. Dit is een wederzijds commitment, waarbij ook voor de regio de inspanningsverplichting geldt om met elkaar de overeengekomen opgaven in te vullen. Dit moet worden uitgewerkt in een apart bestuursakkoord voor de NOVI. Naast het Rijk moeten ook provincies (2019) en gemeenten (2023) een Omgevingsvisie opstellen, respectievelijk de POVI en GOVI. Voor de waterschappen is het van groot belang om daar goed bij aan te haken en onze rol als kennisleverancier voor water en klimaatadaptatie te pakken. Op dit moment loopt er een landelijk pilotprogramma om partijen op weg te helpen. De eindrapportage met lessen en ervaringen verschijnt dit voorjaar en kan als input dienen voor de NOVI.